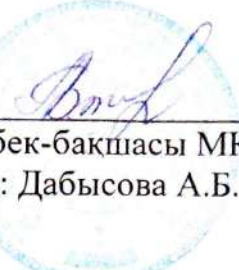

«Бекітемін»:
№6 «Қарлығаш» бөбек-бақшасы МКҚК
меңгерушісінің м.а.: Дабысова А.Б.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар баламен жеке жұмыс

Тәрбиешілер: Ракишева А.С.

Жармуханова А.Б.

Психолог: Бакытова У.Е.

2024-2025 оқу жылы

Түсіндірме жазба

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың танымдық дамуында қиындықтар бар: олар зейін ресурстарының тез сарқылуымен, есте сақтау қабілетінің төмендеуімен, эмоционалды тұрақсыздықпен, интеллектуалды мотивтердің болмауымен сипатталады. Педагогтерге арнайы формалар мен қызмет түрлерін қолдануы керек, олардың танымдық белсенділігін дамытуға жағдай жасау керек.

Тәжірибе ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен түзету және дамыту сабақтарын дәстүрлі емес сурет негізінде өткізгені тиімді екенін растайды. Дәстүрлі емес сурет салу әдістері-бұл дәстүрлі емес әдістердің көмегімен (саусақтармен сурет салу, алақанмен сурет салу, жұдырықпен сурет салу) жаңа, ерекше өнер туындысын жасау тәсілдері, онда бәрі үйлеседі: түс, сызық және сюжет. Бұл балалар үшін ойлау, тырысу, іздеу, тәжірибе жасау, ең бастысы – өз ойын білдіру үшін үлкен мүмкіндік. Сурет салу бұл өзін-өзі көрсетудің күшті құралы. Сабақтың ажырамас бөлігі-баланың қалыпты дамуы мен жеке өсуіне ықпал ету. Сабақтарда қолданылатын әдіс-тәсілдерге қарамастан, мақсаты – балаға өзін және қоршаған әлемдегі өзінің орнын білуге көмектесу. Өз сезімдерін қағазға түсіруді үйрене отырып, бала басқаларды жақсы түсіне бастайды, ұялшақтықты, сәтсіздікке ұшыраудан қорқуды жеңуге үйренеді. Сабақ курсына кіріспес бұрын, "дактар" диагностикалық ойынын өткізуге болады.

Балаға бірнеше түстердің бояуларын алуға, қылқаламмен немесе тамшуырмен (пипетка) дақ түсіруге және басқа паракқа басып шығаруға шақырылады (бір паракты екіге бүктеу арқылы). Содан кейін, дактарға қарап, бала оның не немесе кімге ұқсайтынын елестетіп, айтуға ұсынады.

*Агрессивті немесе депрессияға ұшыраған балалар қаралау түсті бояуларды таңдайды. Олар дактардан агрессивті сюжеттерді көреді: төбелес, қорқынышты құбыжық және т. б. (талқылау арқылы баланың агрессиясы қорқынышты суреттен шығады, осылайша ол одан босатылады);

* сабырлы балалар сурет салу үшін ашық түстерді алып, жағымды нәрселерді көреді: көбелектер, ертегі гүл шоқтары және т. б.;

* ашулануға бейім балалар қара немесе қызыл бояуды таңдайды; көңіл-күйі төмен балалар күлгін түстерін таңдайды (қайғы түстері);

* шиеленісті, жанжалды балалар сұр және қоңыр түстерді таңдайды.

Бұл балаға тыныштық қажет екенін көрсетеді. Баланың түсі мен психикалық жағдайы арасында нақты байланыс байқалмайтын жағдайлар да болуы мүмкін.

Әрі қарай қабылдау мен қиялдың бірнеше түрін синтездеуге негізделген сабақтар циклі жүзеге асырылады. Балаларға суреттің тереңдігіне мұхит түбіне немесе орман алқабына "қадам басуға", өздерін гүлдердің хош иісімен демалатын қан қызын емесе көбелектер ретінде көрсетуге шақырылады; шөптен өтіп бара жатқан жұлдыз құрттар; олжасын іздейтін құстар...

Сабақтарда әр баланың жетістігі үнемі қалыптасады. Бұл тәсіл балаларға өз ойлары мен сезімдерін еркін білдіруге көмектеседі.

Баланы құрметпен және қамқорлықпен қабылдау өте маңызды, бұл баламен байланыс орнатуға және табысқа жетуге көмектеседі. Балалар өздерін қауіпсіз сезінген кезде ғана жанын ашады.

Бұл не береді? Біріншіден баланың шығармашылық қабілеттерін жүзеге асыруға мүмкіндігі бар, ал ең бастысы – коммуникативті дағдылар дамиды, яғни өз ойын еркін жеткізе білу, әсерімен бөлісу; үшіншіден, балаларда танымдық белсенділік дамиды, бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар баланың дамуында өте маңызды қабілеттер, өйткені ол қиялдайды, ойлайды; екіншіден, қызықты, ойын түрінде сөздік қоры байытылады.

Баланың аты-жөні: 1.Молдабай Қаһарман,2. Назарбай Нұрәлі,3.Жолдасбай Айнура,4.Азиз Сұлтанбек, 5.Бахчанова Амиля

Жасы: 4-5 жас

Тобы:Мөлдір бұлақ ересек тобы

№	тақырыбы , мақсаты	Сағат саны	Уақыты	Әдіс тәсілі	Артикуляциялық жаттығу
Балалардың сөйлеуін тексеру.(бастапқы)					
Қыркүйек	Балабақша. Ойыншықтар:Пирамида, доп, қуыршақ, машина, шеңбер, текшелер, Мақсаты: ойыншықтар туралы біледі,ойнайды және ажыратады. Өзіне тән белгілері: сүйікті, пластикалық, жарқын, түрлі-түсті, жұмсақ, қатты.	2	02.09.24 ж. 09.09.24 ж.	Сұрақтарға толық жауап беруге үйрету; Ойыншықтар туралы 4-5 сөзден тұратын сөйлемдер құруды үйрету (қуыршақ әдемі, талғампаз, жаңа.); Ойыншықпен көрсетілген іс-әрекет бойынша ұсыныстар жасауға үйрету;	Дыбыстардың артикуляциясын нақтылау Сөйлеу қабілетін дамыту және дыбыстарды қабылдау.
	Мамандықтар.(мұғалім, шаштараз,сатушы) дүкен, тауар, өнімдер, ақша, жеткізу, баға, құн. Мақсаты:мамандық иелерін таниды, : өзіне тән белгілері бойынша ажырата алады. Сөз белгілері: сыпайы, ақылды, ересек, әр түрлі, жаңа.	2	16.09.24 ж. 23.09.24 ж.	Сызба бойынша сипаттамалық әңгіме ("дүкен " «шаштараз») құруды үйрену; Белгілі сөздерді таңдауға жаттығу (сатушы (қайсысы?) мейірімді, ұқыпты, ақылды); Суреттен тәжірибеден шығармашылық әңгіме құруға үйрету;	Дыбыстардың артикуляциясын нақтылау.

Казан	Алтын күз. Көкөністер: қияр, қызанақ, сәбіз, қырыққабат, картоп, қызылша, Мақсаты: Өзіне тән белгілері бойынша көкөністерді ажыратады. Көпше және жекеше айта біледі Пішіні және өзіне тән белгілері: ащы, тәтті, шырынды, жасыл, қызыл, сары, дөңгелек, сопақ, үшбұрышты, жұмсақ, қатты.	2	1-2 апта	көкөністер туралы 4-5 сөзден тұратын сөйлемдер құруды үйрету (қызанақ, қияр, картоп-бұл көкөністер); Сұрақтар қоюға және оларға дұрыс жауап беруге үйрету;	Дыбыстардың артикуляциясын нақтылау.
	Жемістер: алма, алмұрт, лимон, апельсин, мандарин, шабдалы, өрік Мақсаты: Өзіне тән белгілері бойынша жемістерді ажыратады. Көпше және жекеше айтуға үйрету. Пішіні және өзіне тән белгілері: қышқыл, тәтті, шырынды, жасыл, қызыл, сары, дөңгелек, сопақ, жұмсақ, қатты.	2	3-4 апта	жемістер туралы 4-5 сөзден тұратын сөйлемдер құруды үйрету (алма, алмұрт, мандарин – бұл жеміс.); Сұрақтар қоюға және оларға дұрыс жауап беруге үйрету;	Дыбыстардың артикуляциясын нақтылау.
Караша	Бөлме өсімдіктері. Кактус, шегіргүл, тамыр, сабағы, жапырақтары, тікенектері, гүлі. Мақсаты: Ажырата біледі, күтім жасайды Заттардың белгілері: жабық, қалың, тегіс, пушистый, дөңгелек, тікенді, әдемі, хош иісті.	2	1-2 апта	сөйлемдер құруды үйрету (бегония сөреде өседі.); Алгоритм, схема бойынша әңгіме-сипаттама құруды үйрету ("менің досым – жабық гүл").	Сөйлеу қабілетін дамыту және дыбыстарды қабылдау.
	Саңырауқұлақар мен жидектер: құлпынай, таңқурай, шие, қара өрік, саңырауқұлақ, жер, Мақсаты: Саңырауқұлақ пен жидектерді таниды, пішіні және өзіне тән белгілері бойынша ажырата алады.. Пішіні және өзіне тән белгілері: бақшада, орманда,	2	3-4 апта		Дыбыстың айтылу артикуляциясын нақтылау.

	жеуге болмайтын, улы, сары, ақ, қызыл, қышқыл, тәтті, қара, құрт.				
Желтоқсан	Қыс. Табиғат: жыл мезгілі, ағаштар, жапырақтар, ауа-райы. Мақсаты: Табиғаттың ерекшелігін біледі. Пішіні және өзіне тән белгілері: суық, жел, ашық, бұлтты, ағаштар, жапырақ, дымқыл, жаңбырлы.	2	1-2 апта	Сурет, сызба-сипаттама бойынша сөйлемдер құруды үйрену. Сөздерді байланыстыру арқылы сөйлем құруға үйрету	Дыбыстың айтылу артикуляциясын нақтылау.
	Ағаштар мен бұталар. Қайың, шырша, қарағай, терек, итмұрын, тамыр, жапырақ, бұтақ, қабығы, бүршіктері, инелер, инелер, сырғалар, бұталар, жемістер. Мақсаты: Ағаштарды таниды және тән белгілері бойынша ажырата алады. Сөз белгілері: жұқа, жіңішке, жасыл, жеміс (ағаш), жылау (тал), тұзу,	2	3-4 апта	Сурет, сызба-сипаттама бойынша сөйлемдер құруды үйрену. Сөздерді байланыстыру арқылы сөйлем құруға үйрету	Дыбыстың айтылу артикуляциясын нақтылау. Сөйлеу қабілетін дамыту және дыбыстарды қабылдау.
Қаңтар	Үй жануарлары. Сиыр, түйе, қой, жылқы. Мақсаты: Үй жануарларын біледі және ажырата алады. Сөздер-заттардың белгілері: момын, жүні қалың, бұйра, мүйізі, т.б.	2	1-2 апта	Сөйлем құрастыруды үйрену (қысқы тіршілігі)	Дыбыстың айтылу артикуляциясын нақтылау.
	Жабайы аңдар. Қасқыр, түлкі, қоян, аю. Мақсаты: Аңдарды таниды және атайды Сөздер-заттардың белгілері: тікенді, қызыл, сұр, зұлым, қу, аш.	2	3-4 апта.	Сөйлем құрастыруды үйрену (қыста аю ұйықтайды, айлакер, қызыл түлкі)	
Балалардың сөйлеуін тексеру. (аралық)					

Ақпан	Ыдыстар:табақ, шыныаяқ, тұздық, шанышқы, қасық, пышақ, шайнек, кастрюль. Мақсаты:Ыдыстарды таниды. Пішіні және өзіне тән белгілерін ажыратады. Заттардың белгілері:сынғыш,әйнек, жеңіл т.б.	2	1-2 апта	Салыстыру әдісін қолданып, ыдыс – аяқтарды қарастыру және сипаттау(шайнек – табақ); өнімдер туралы әңгіме құруды үйрену;	Дыбыстардың артикуляциясын нақтылау.
	Киімдер : жемпір, жемпір, шалбар, юбка, көйлек, футболка, колготки, куртка, пальто, көйлек. Мақсаты:Киімдерді таниды.Белгілеріне тән киімдерді ажырата алады. Сөз белгілері: жылы, жеңіл, жұмсақ, әдемі, түрлі-түсті, сүйікті, әртүрлі, кішкентай, үлкен, қыз, ер.	2	3-4 апта	Сұрақтарға толық жауап беруге үйрету; Киімдер туралы 4-5 сөзден тұратын сөйлемдер құруды үйреніңіз (көйлек жылы, әдемі.); Көрсетілген іс-әрекет бойынша ұсыныстар жасауға үйрету.	Дыбыстың айтылу артикуляциясын нақтылау.
Наурыз	Анамның мерекесі. Сыйлық, гүлдер, анасы, әжесі, әкесі, атасы, ұлы, қызы, немересі, немересі, ағасы, әпкесі, тәтесі. Мақсаты:Аналар мерекесі туары біледі және айта алады. Заттардың белгілері: туған, сүйікті, қамқор, ересек, кішкентай, мейірімді, мейірімді, еңбекқор, қатал, сыпайы, тілалғыш.	2	1-2 апта	Сөз тіркесі мен сөйлемді сандық сандармен (бір, бір, екі, үш)құрастыруға жаттығу; сөйлемдер құруды үйрету (әкем үлкен, ал ұлым кіші; анам жас, әжем қарт).	
	Көктем.Отбасы. Ана, әке, әже,ата, ұл, қыз, немере, тәтесі, аға, әпке. Мақсаты:Отбасы мүшелерін таниды. Жасына қарай ажырата алады. Сөздер-заттардың белгілері: қарт, ересек, Үлкен, Кіші.	2	3-4 апта	Ана, әже, апа үшін құттықтау сөздерін үйрету; Жеке тәжірибеден әңгіме құруды үйретуді жалғастырыңыз ("Менің анам ең жақсы", " сіз анаңызға (әжеңізге) қалай	Дыбыстардың артикуляциясын нақтылау.

				көмектесесіз?»);	
Сәуір	Көктемдегі үй жануарлары Мысық, ит, сиыр, ешкі, жылқы, шошқа, қой. Мақсаты:Жануарлардың көктемгі ерекшелігін біледі. Сөздер-заттардың белгілері: жұмсақ, тегіс, мүйізді, мейірімді, ашуланшақ, қыңыр.	2	1-2 апта	Сөйлем құрастыруды үйрену (көктемгі тіршілігі)	Дыбыстардың артикуляциясын нақтылау.
	Құстар біздің досымыз Құс ұшып келді.Қарлығаш, бұлбұл, қарақұйрық, жұлдыз, тырна, Мақсаты:Құстарды таниды және ажырата алады. Сөздер-заттардың белгілері: тез, қоныс аударатын, дауысты, еңбекқор, көңілді, керемет.	2	3-4 апта	Салыстыру әдісін (көбелек пен Қарлығаш)қолдан а отырып, заттарды қарастыружәне сипаттап беру; сөзді қолдануға үйрету (қанаттар қарлығаштың ұшуы үшін қажет.).	Дыбыстардың артикуляциясын нақтылау.
Мамыр	Жәндіктер қоңыз, құмырсқа, ара, өрмекші, шыбын, құрт. Мақсаты:Жәндіктер туралы біледі және ажыратады Сөздер-заттардың белгілері: жылдам, баяу, ызылдаған, еңбекқор, көңілді, керемет.	2	1-2 апта		
	Үйдегі және көше қауіпсіздігі. Көліктер: автобус, пойыз, ұшақ, кеме, тікұшақ, кайық, жүк көлігі Мақсаты: Жолда жүру ережесін біледі Сөздер-заттардың белгілері: жылдам, жолаушы, жер, әуе,су. Сөз белгілері: қауіпті, сақ, баяу, мұқият, оң, сол.	2	3-4 апта	Сызба, алгоритм бойынша сипаттамалық әңгіме ("Көлік") құруды үйрену; Көлік туралы жұмбақтар мен сипаттамаларды құрастыру; Түрлендіруді үйрену (үйге көлік жақындады. Көлік тоқтағандықтан бензин таусылды.);	Дыбыстардың артикуляциясын нақтылау.
Балалардың сөйлеуін тексеру. (қорытынды)					